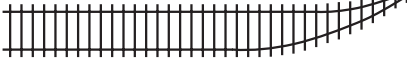

BMÅS

NYTT

TIDNING AV OCH OM BORÅS MINIATYRÅNGLOKSSÄLLSKAP

KALLE TJÖTAR IGEN.

Vi har fått tillbaks timman vi blev av med i våras och inväntar höstens första storm. Snö i rekordmängder har redan fallit och smält bort igen.

Nu finns det tid att reflektera över sommarens tågbegivenheter på vår bana. Mina farhågor om att målningen av klubbhuset skulle bli oss övermäktig kom på skam. Lars och Ann-Christine gjorde det mesta av jobbet. Mot slutet av arbetet anslöt sig Sören och Olof och målade klart södergaveln samt vindskivor. De satte även in välbehövliga ventiler i uthusets förråd.

Under året har 19 nya medlemmar kommit till vår förening, flera som aktiva. Det har redan underlättat vid våra trafikdagar. Införandet av Tågmästare som sköter på- och avstigandet för resenärer samt åker längst bak på tåget för att ha överblick, tillsammans med att han/hon klipper biljetterna under inväntan av möteståget vid Rustansberg, har gjort at vi fått fint flyt i trafiken. Som extra bonus får vi en högre säkerhet.

Nu i höstmörkret sätter sig många av oss och tittar på olika tåghemsidor. Den som tar en titt på Sutton Model Engineering Clubs hemsida, kan titta på bilder på en av våra medlemmars lokbygge.

Arthur Simpsons Jessie kan ses på adressen <http://www.suttonmec.freemove.co.uk/>.

Styrelsen har beslutat att under vintern försöka att få hjälp av en grävmaskin för att gräva ut en större slaggrav. Den befintliga skall var kvar till att börja med, för att vid färdigställandet av utvidgningen ingå i den nya. Minst tre, möjligen fyra spår kan rymmas när allt är klart. Slaggravprojektet blir förhoppningsvis nästa säsons stora jobb. Till våren skall vi även förstärka och rätta till staketet utefter vägen.

Ha en trevlig tågvinter och på återseende till våren på Sandlidsbanan.

Tågledare för BMÅS, Tkl Sandlid Central, Karl-Gustav Ryberg.

FRÅN RUSTANS IDÉ TILL DAGENS BMÅS

40-årig 7¼"-historia och dess rullande materiel nedtecknad av Karl-Gustav Ryberg.

Del 4 – Banan i Hulsingstorp.

Rustan flyttar år 1975 lokstationen och en del av järnvägen, den som är byggd av aluminium, till sitt banbygge i Hulsingstorp utanför Huskvarna. Åt Första Majblommans barnkoloni ordar han, som ersättning, ett motorvagnståg, så att de själva ska kunna sköta trafiken på den del som återstår av banan på Galtarö.

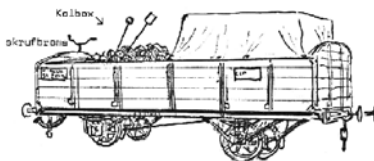

Ramsjö–Lillesjö järnväg, RLJ, är därmed påbörjad. Hela banan byggs med aluminiumräls. Dressinen får ännu en motor, den tredje i ordningen, en Huskvarna röjsågsmotor.

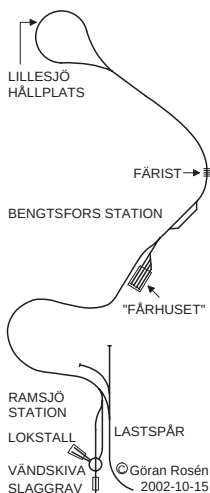
Planer på en stor invigning av Ramsjö–Lillesjö järnväg börjar diskuteras 1978 och Rustan för fram iden att som teamwork bygga fem tendervagnar. Som förebild har han valt SJ:s öppna godsvagn littera I3. En välproportionerad vagn,

som under åren 1898–1906 tillverkades i 1 697 exemplar för SJ. Rustan stod för konstruktionen av modellvagnarna och var och en av deltagarna i byggkollektivet skulle tillverka fem satser av sin byggkvot.

I början av året 1979 delas ritningar ut till tendervagnsbyggarna och arbetena med dessa kommer igång.

RAMSJÖ – LILLESJÖ JÄRNVÄG

Vändslingan vid Lille-

sjö hållplats fullbordas och Ramsjö–Lillesjö järnväg kan trafikerar i sin hela sträckning. Rustan beslutar tillsammans med sina likasinnade att ordna för *The Grand Opening* i augusti månad 1980. Inför evenemanget har ytterligare två lådboggivagnar tillverkats.

Den 2 februari 1980 hålls ett möte för att klargöra om alla inblandade i evenemanget *The Grand Opening* kommer att klara sina åtaganden. Gänget som tillsammans med Rustan själv ska genomföra detta består av Nils och Bengt Jansson, Börje Johansson, Gunnar Lindberg, Sten Lorick, Jan Carlsson (numera Bragée), Bengt Johansson, Staffan Sjödahl och Karl-Gustav Ryberg. För att ge en bild av vad *The Grand Opening* handlade om, återger jag protokolltexten i sin helhet, med Rustans små paragrafteckningar i vänstermarginalen.

PROTOKOLL från sammanträde
om RLJ, Grand Opening.
Sammanträdesplats: Hulsingtorp
Datum: 1980-02-02

Närvarande: Nils Jansson NJ,
Bengt Jansson BJ,
Börje Johansson BÖJ,
Karl-Gustav Ryberg KGR,
Gunnar Lindberg GL,
Sten Lorick SL (delvis),
Jan Carlsson JC,
Rustan Lange RL.

Rustan Lange

Sammanträdet avsåg att undersöka om intresset för invigningen av RLJ den 23 & 24 Aug. 1980 fortfarande förelåg och om de planerade arbetena igångsatts etc.

På fråga från RL om de närvarande hade tänkt igenom konsekvenserna sina åtaganden och huruvida intresset hade svalnat blev svaret 100%-igt positivt och vi fortsätter alltså med oförminskad intensitet med förberedelserna.

Ekonomi

1. Var och en bekostar själv såväl material, som tid + ev. lejd arbetskraft för det han fått i uppdrag att tillverka till invigningen.
2. RL bjuder på en enkel supé på kvällen den 23/8 (Sill och potatis [på förslag från NJ] eller motsvarande).
3. Övriga kostnader delas mellan de nio i RLJ:s personal.

(Med övriga kostnader förstås t.ex. käk för gästerna på dagen den 23/8, orkesterns arvode, hyra för ev. tält, hyra för utedass, kostnader för trycksaker, värdinnornas dräkter d.v.s. endast materialkostnader och inte sömnadslönen, ev. skyltar och liknande. Det förutsättes att var och en svarar för sitt eget uppehålle med ovan angivna undantag)

Arbets tid

Normalt lördagar från omkring 15 Maj fram till invigningen. V 31 är extra arbetsvecka från Måndag till Lördag. RL skall informeras planerad närvaro på RLJ.

KGR kan inte närvara under den extra arbetsveckan men försöker planera in några extra vardagar under V. 28 istället.

Inkvartering

För att möjliggöra utnyttjandet av hela veckoslut etc. bör sovplatser ordnas utanför RL:s och Brittens hem, som måste störas så lite som möjligt. Det föreslogs att RL skulle undersöka möjligheten att få låna eller för en billig penning försöka köpa ett militärtält som skulle uppsättas på lämplig plats.

Lokbygge

Black Five 5031, färdigt senast v. 31. Royal Scot med hjälp av GL för tillv. Av smådetaljer i utbyte mot kompressor omkr v. 23.

Duchess provtrycks i Juni och torde gå relativt lätt att rusta. RL:s Mogul ramen visades upp, pannan nyss påbörjad – under förutsättning av JC:s medverkan finns viss möjlighet att detta lok kan bli körbart utan klädsel till invigningen och bör då finnas tillhands som reservmaskin. Övriga lokbyggen läggs på is tills vidare.

Engelsmännen har lovat ta med sig en Black Five och en Midge med åkvagn.

Vagnar

GL visade upp första vagnen i RL:s tendervagnsserie. Denna vagn skall ingå i det s.k. Thétåget tillsammans med SL:s KGR:s syster-vagnar, som levereras rullande men ej färdiga v. 31.

Boggier till personvagnar renoveras för närvarande i Borås. 1 boggi utrustas med broms tillverkad på Almåsskolan efter RL:s ritningar. Slut leverans i god tid före V 31. Ansvar GL.

Övriga vagnar renoveras av BÖJ. Arbetet påbörjas så snart vädet medger och skall vara avslutat före V. 31. BÖJ planerar att ev. ta hem någon vagn för målning i Svenljunga.

Arbetståg

Det anses inte berättigat att forcera något lokrenoveringsobjekt till förmån för ångloksdrivet arbetståg då detta tar upp en man för lokpassning och så gott om arbetskraft har vi inte f.n. Dressinen kommer alltså att få jobba till våren.

Signal

Staffan Sjödahl SS. Har meddelat på telefon att han kommer att leverera alla erforderliga signaler utom den som finns, d.v.s. två huvudsignaler och två försignaler komplett blinkreläer ledningar och manöverpulpeter. Det hela kommer att vara installerat v. 27.

Tele

Radiokommunikation mellan stationerna kommer att tillämpas. Den nya 5-watts basstationen för Bengtsfors visades upp. Äldste sonen Ulf Lange har i ett svagt ögonblick lovat att ansvara för installation i av byggnadsavdelningen förfärdigade regnskydd.

Lokstall

Snickerier färdiga v. 21. Uppsättning och målning under pingst-helgen. Ansvarar NJ och BL. Lokstallsportar levereras komplett färdigt för installation till Borås V. 14. Ansvarar KGR. (Lokstall-sportarna skall vara låsta med inbyggda låsar och vara värme-isolerade liksom stallet i övrigt.)

Nyttillverkad växel

SL avhämtar i Boråsfilialen, så snart väglaget förbättrats, halv-fabrikatet för ihopmontering i Skara. Färdigleverans på RLJ senast den 15 Maj. Växeln är avsedd för det nya horisontella utdragsspåret på Ramsjö åt Öster.

Brandskydd

På förslag av NJ skall på strategiska platser uppställas enkel brand-materiel. JC lovade undersöka möjligheterna att utnyttja sina förbindelser för att skaffa lämplig utrustning. Den närvarande chefen för banavdelningen förklarade obestritt att det var hans uppgift att installera denna. RL förklarade för sin del att han var mest orolig för området Öster om Bengtsfors, som ju kommer att vara obemannat. Ansvar KGR.

Värdinnor

RL efterlyste ytterligare två värdinnor utöver dem som GL och SS bidrar med. Det missförstånd betr. Vårdinnornas förmodade uppgift som servitriser vilket inneburit en viss motvilja hos de tillfrågade damerna att ställa upp, undanröjdes av RL. Den enda servering, som kan tänkas förekomma är ifall vi bestämmer oss för en välkomst-drink, som bärs omkring på en bricka bland stående, väntande invigningsgäster innan alla har samlats. Jo – vi skall nog också servera påtåren till kaffet eller théet på kvällen så att dom som just engagerat sig i en intressant tåg-diskussion slipper att avbryta denna. F.ö. skall allt käk serveras från gående bord eller från stillastående tåg.

Disk kan inte undvikas, men eftersom vi huvudsakligen kör med papp och plastservis utom vid supén behöver det ju inte bli så mycket och f.ö. har vi diskmaskin. Vårdinnornas uppgift blir huvudsakligen att synas överallt och hjälpa gästerna tillrätta. På fredagen blir det kanske vissa insatser i Stephenson-rummet medan

alla är engagerade i förberedelser. På söndagen likaså men då gäller det ju bara kärntruppen. Men vi vill ha flickor med en positiv inställning till det vi gör!

Vi kan inte i detalj nu bestämma vad värdinnorna skall göra och inte göra – vi vill inte ens bestämma vad dom skall göra – vi har all respekt för ”Womens liberation”. Vi tror dock att damerna kan hjälpa oss att sätta den extra färg på evenemanget, som behövs och om dom har den fantasi och den hjälpsamma inställning, som vi tror att dom har, gissar vi att dom orkar med oss i två och en halv dag cirka.

Vad dräkterna beträffar så bestämdes det att kostnaderna för dessa skall bestridas ur den gemensamma potten. Varje värdinna syr själv dräkten för sig och sin ev. dotter. Material distribueras av RL, som också tillhandahåller anvisningar från Husqvarnas sömnadsavdelning. Blusar och halmhattar inköpes av RL som vill ha maskinskriven uppgift om storlek, mått, hattstorlek på berörda damer senast 1 Mars 1980. De två nya värdinnorna uppbyggas av NJ och KGR.

Foto och film

RL informerade om att bett fotografen Herbert Andersson att med sin assistent ordna ett fotoalbum om evenemanget, som han kan sälja till självkostnadspris på lördag eftermiddag den 23:e Aug. för leverans senare. Förhoppningsvis blir det en Super 8 film också i ett ex. men denna kan ju kopieras. Vi vill inte ha några fotostopp för utomstående fotografer och filmare men vi lär väl inte kunna hindra att främmande kameror är i aktion.

Toalett

Vi kan inte ha hundratals människor rännande på RL:s toaletter. Därför ombads wattenafdelningen med BJ i spetsen att ordna om inte precis en wattenclosette så i varje fall något ditåt. Hur vore det med ett hål i septitankslocket? Nej skämt åsido – den klarar bara 20 pers. BJ ordnar detta.

SÅO

BJ hade med utgångspunkt från SJ São sammanställt ett förslag till säkerhetsordning för RLJ med tonvikt på signaler. Denna bör kompletteras med vissa regler för lokomotifskötsel och instruktioner till passagerare, brandförebyggande åtgärder o.s.v. Det beslöts att vänta med detta arbete till längre fram i vår. Det är ju inget komplicerat tryckeriarbete som fordras och det mesta av den kompletterande texten är nedskrivna så efter en dags redigering kan det hela gå i kontorstryck. (BJ, RL)

Inbjudan

Trots anmaning hade de närvarande icke presterat någon förteckning på vilka som skall få inbjudningar Kategori A och Kategori B. Det bestämdes därför att denna information skall vara RL tillhanda skriftlig maskinskriven form senast den 1 Mars 1980. För säkerhets skull repeteras här vad A och B står för:

- A gäller lördagen den 23 aug från (ung.) kl 11–17! Mellan kl 17–19 (ung.) vill vi vara i fred för att sota lok och värdinnorna skall då ordna kvällsevenemanget dit endast RLJ:s personal samt de utländska gästerna är inbjudna givetvis tillsammans med sina respektive familjer. Till detta nattliga hålligång kanske det inte är så lämpligt att de mindre barnen är med??? *Obs! Fullst. adress önskas Obs!*
- B gäller söndagen den 24 aug. från c:a 11–18 och inbjudan sker kollektivt via anslagstavlor eller personaltidningar.

Nästa sammanträde hos GL 29 mars.

Anmälan till vem??

Rustan

Mitt under slutarbetet inför invigningen händer det tragiska att Rustan Lange avlider. Nu får istället festkommittén planera och verkställa rivningen av hela järnvägen.

Innan detta görs hinner dock Bengt Jansson prova sitt färdiga lok *Black Five*. Det är en modell av London Midland and Scottish Railway, klass 5, Nr: 5031, med hjulställning 4-6-0. Modellens vikt är 330 kg. Som underlag har Bengt haft originalritningar inköpta från England. Förebilden byggdes i 842 exemplar under åren 1934–47. Lokomotivet anses av många vara ett av de bästa lok som tillverkats i England. Kanske var det även det populäraste loket bland järnvägs- och livesteam-entusiaster. Nu finns endast ett fåtal bevarade.

Att riva hela järnvägen, som tagit fem år att bygga, tar inte mer än en arbetsdag för ett fåtal personer. Spår, vagnar, dressin, lokstall, vattenhäst och vändskiva skänks av Rustan Langes familj till hans livesteam-vänner, medan loket *Duchess of Buccleuch* lämnas till försäljning i England. Det köps av en holländare, som förser loket med rökskärmar och dubbelskorsten. När förebilden levererades var det utan rökskärmar och med en enkelskorsten, men byggdes troligen senare om, så båda utförandena är säkert rätt, beroende på när under lokets tjänstetid man efterliknar det.

KGR

LEGENDER OCH SKRÖNOR OM SANDLIDSBANAN

Sandlidsbanan och Älgsborg – av Johan Kresser © 2002-07-24

Frågar man en elfsborgare om Älgsborg får man svaret: Elfsborg är Sveriges bästa fotbollslag! Det har jag fått veta sedan jag som 12-åring kom hit från min födelsestad Jönköping. Jag kunde i alla fall skryta med att Jönköping hade spårvagnar, Borås bara bussar!

Fråga göteborgarna vad de vet om Älgsborg, så blir svaret: Älvsborgs fästning ligger vid inloppet till hamnen.

Men Älgsborg, vad är det och vad har det då med Sandlidsbanan att göra? Jo det har med den nyaste tidens historia att göra!

På årets första trafikdag frågade en biljettköpande mamma mig efter var borgen låg. Jag upplyste henne om att följa Brostigen fram till första övergången, där hade hon borgen till höger på denna sidan spåret.

– Vad heter borgen? frågade hon. Ja, vad heter den? Sandlidsborg låter som en borg i sandlådan. Så gick det upp en älg för mig!

– Älgsborg, försökte jag lite osäkert.

– Elfsborg, (*Älsborr på lokalt idiom*) de e ju ett fotbollslag, utbrast hennes son.

– Tyst, farbror sa Älgsborg, förmanade mamman, det bör han ju veta.

Man blandar sig inte i när föräldrar uppfostrar sina barn, så borgen fick heta Älgsborg. Nästa familj hade hört vårt samtal om Älgsborg och fråga de om det var tillåtet att fotografera och filma borgen. Ja, den bästa reklam vi kan få är när nöjda besökare visar sina foton och filmer för vänner och bekanta, svarade jag.

– Är borgen gammal? frågades det.

– Från förra årtusendet, svarade jag.

– Så gammal?

– Ja, kunde jag sanningsenligt svara.

För att underlätta för historieforskningen har jag gått igenom mina anteckningar om Sandlidsbanan. Den första noteringen om borgen är från lördagen den 19/7 1997: Bröderna Grafström arbetade med borgen. Jag kan tillägga att Nils Grafström är borgmästare ifrån Tidaholm här i Västergötland. Se där, ytterligare ett värdefullt bidrag till Svea Rikes historia!

Tiden går, jag ser framför mig ett minitåg töffa förbi nedanför borgen och hör ångvisslan ljuda, Jag ser framför mig skalder och skönsjungande trubadurer bland älgar kring Älgsborg besjunga den och skalda exempelvis följande:

*Det byggdes en borg uti Norden
dess namn har blivit Älgsborg vorden
från borgen hös sången och skaldeorden
och minitågen ångar fram härnere på jorden!*

JK

Om man klonar en sjörövare, får man kanske en piratkopia?

Varför heter det rusningstrafik när bilarna kör långsammare?

Varför trycker man hårdare på fjärrkontrollen när batteriet håller på att ta slut?

Här hade då funnits plats till utlovade artiklar om LiveSteam-byggen och andra förnöjsamheter inom vår hobby.

Utan andra nya bidrag blir tinninga med tia tämmelia tommer!

Glöm nu för skråen ente te dra ditt strå te stacken, ellers blir de ente nå av et me denne tinninga!!!! Dä sa ut en te i januari, tänk på då!

TRAFIKDAGAR ÅR 2002

<i>Datum</i>	<i>Antal resande</i>	<i>Tågavgångar</i>
26/5	201	16
9/6	190	15
7/7	338	20
4/8	723	38
8/9	753	37
<i>Övriga körningar</i>	931	

<i>Körningar t.o.m. 15/9</i>	3 136
------------------------------	-------

Sista trafikdagens körningar under åren:

1994	191	(ösregn)
1995	427	
1996	407	
1997	545	
1998	522	
1999	682	(Tågets dag Europa)
2000	417	
2001	267	(regn)
2002	753	

ÅRSMÖTE 2003

Nästa årsmöte kommer preliminärt att avhållas den 15 februari 2003 klockan 11.00 i Vävarsalen i Borås kulturhus.

Sedvanlig slutgiltig kallelse kommer i Bmås-Nytt Nr 1 – 2003.

Tänk på att skicka in Edra motioner till sekreteraren i god tid före den 31 januari 2003, så att styrelsen hinner med att behandla eventuella ärenden före årsmötet, om så befinnes nödvändigt.

EGYPTISK MULTIPLIKATION

Ni minnesgoda läsare av denna förnämliga publikation minns kanske berättelsen om Pumpolle och Statarstina.

I följande berättelse har de en son, som heter Sverker samt ett obestämt antal andra barn.

Sverker liksom sina föräldrar är begåvad, men han snickrade hellre leksaksgrävmaskiner, linbanor, tåg mm än läste läxor och lärde sig multiplikationstabeller.

Han var med andra ord helt enkelt dålig på att kunna sådant onödigt, som han själv uttryckte det.

Lärarinnan sade bekymrad till Sverker:

– Hur ska du kunna räkna ut hur mycket pengar du ska ha med till affären om du ska köpa 12 stycken papiljotter till din mamma och varje papiljott kostar 29 öre?

– De är väl inga svårt att räkna ut! svarade Sverker.

– Kom fram och visa hur du gör! sade skolarinnan.

Sverker gick fram till tavlan, tog en krita och gjorde följande uträkning.

12	×	29	öre
6	×	58	
3	×	116	
1	×	232	

348 öre

Svar: 12 papiljotter à 29 öre kostar 3kronor och 48 öre.

Hur bar sig Sverker åt? Jo, i vänstra kolumnen halverade han värdet och där det inte blev ett jämt helt tal, som i raden 4 där det skulle ha varit 1,5, jämnade han ut nedåt till heltal. I högra kolumnen fördubblade Sverker hela tiden värdet. Därefter strök han alla värden som hade jämna tal i vänster kolumn och summerade de återstående värdena i högra kolumnen.

Försök att hitta på egna tal och multiplicera på samma sätt.

Lycka till!

Nils Fritjov Spenaten

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

B FÖRENINGSBREV

BMÅS c/o Göran Rosén Östergården 162 Härna 523 99 HÖKERUM

MEDLEMSAVGIFTEN FÖR ÅR 2003

Medlemsavgiften är fortfarande den samma som tidigare år dvs SEK 70:– för enskilt medlemskap och ytterligare därtill SEK 50:– för hustru/sambo och övriga hemma-boende familjemedlemmar under aderton års ålder.

Sätt gärna in Eder kontingent för år 2003 snarast möjligt.

Postgironummer är det gamla vanliga nämligen 13 09 55 – 8.

Inbetalningsavi för postgirot är närslutet detta nummer av medlemsbladet.

En del medlemmar har under året blivit avförda från medlemsregistret eftersom de inte betalt in sina medlemsavgifter ens efter tre påminnelser.

Vi finner detta onödigt och besvärligt för sällskapet och ber därför alla att verkligen se till att kontingenten betalas snarast om fortsatt medlemskap önskas.

Adressförändringar och andra viktiga ändringar i matrikeln kan och bör även snarast meddelas till sekreteraren, gärna då på postens adressändringsblankett eftersom den är gratis och franko. Har ni hittat något fel i den senaste matrikeln skicka omgående en ändring annars finns det risk för att ytterligare en felaktig utgåva kommer med ty åtföljande missinformation.

EN RIKTIGT GOD HJUL
och
ETT GOTT NYTT SPÅR

tillönskas alla medlemmar!

